

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. An Christus, dum esset viator & in tetrīs degens, scientiam beatam
habuerit, illamque à primo conceptionis instanti receperit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

verbum propriè accipitur, in divinū non dicitur nisi per-
so. aliter si autem accipitur communiter, poterit etiam
d. essentialiter. Similiter essentia divina in beati-
fica visione gerit vices verbi hoc secundo modo
sumpti, cum actualitè seipsam beatorum
mentibus repræsentet. Intellectio autem, quo-
modocumque accipitur, vitalitatem dicit, sub-
indeque habitudinem dependentiæ effectivæ à
principio intelligente, & egressum seu emanā-
tionem ab illo, quæ divino actui respicitur intel-
lectus creati prorsus repugnat: unde licet essen-
tia divina uniatur mentibus beatorum ut ver-
bum, nequit tamen intellectui animæ Christi sub
ratione intellectus uniri.

~~~~~

DISPUTATIO XVI.

De scientia beata animæ Christi.

Ad quest. 10. D. Thomæ.

Consideratā scientiā Christi in communi,
ad species ejus descendimus, & primo de
scientia beata, utpote nobiliori & perfe-
ctiori, differimus: non agimus autem de scientia
beata Christi, in quantum est Deus, de hac enim
1. parte Tractatu 3. fuse disputavimus, sed de
scientia beata animæ Christi, & de hac solū in-
vestigamus quæ propriè pertinent ad Christum,
ut ab aliis beatis distinguitur, quæ eam omnibus
beatis communia sunt, ut objectum visionis
beata, lumen gloriæ, species intelligibilis &c. in
Tractatu de visione beata fuse explicata sunt.

ARTICULUS PRIMUS.

*An Christus, dum esset viator & in terris
degens, scientiam beatam habuerit, il-
lamque à primo conceptionis in-
stanti receperit?*

§. 1.

Veræque difficultas duplici conclusione resolvitur.

Dico primò, Christum adhuc viatorem, & in
terris degentem, vidisse divinam essentiam,
subindeque habuisse scientiam beatam.

Hanc conclusionem probat Cano lib. 12. de
locis cap. 14. variis Scripturæ testimoniis, quæ fuse
& elegantè expendit, sed locus magis ido-
neus sumitur ex cap. 3. Joannis, ubi sic habetur:
Nemo ascendit in celum, nisi qui descendit de celo, Filius
hominis qui est in celo. Quibus verbis Christus ad-
huc viator & in terris degens asserit se esse in
celo: Sed esse in celo, vel in paradiso, idem est
quod Deum videre, ubicumque videatur, ut S.
Augustinus notavit Epist. 57. prolato exemplo
latronis, qui cum in Lybmo futurus esset quoad
animam, tamen quia ibi visus erat Deum, dicitur
futurus in paradiso: Ergo Christus adhuc via-
tor & in terris degens, videbat divinam essen-
tiam, & scientiā beatā potiebatur.

Notandum verò est cum Cajetanò, super
hunc locum Joannis, scopum Christi tunc fuisse
persuadere Nicodemò credendum sibi esse, ut-
pote testi oculato, & qui ita in terris debebat, ut

A simul in celo esset, Deum videns quod nulli
teriori veritatis testi, nulli unquam Prophe-
tæ obtigerat, Unde ibidem dicebat. Quia scitis
quid sciamus, & quod vidimus testamur. Quia autem
super omnes est, & quod vidit & audivit de
Ubi Christi testimonium idcirco aliis testi-
monis præferitur, quia non ex auditu tantum,
alii, sed ex visu testimonium præbuit, ut
Joan. 1. dicitur: Deum nemo vidit unquam, nisi
qui est in sinu Patris, ipse enarravit nobis. Sed Christus
in hac vita mortali degens, divinitus loc. à
paternæ gloriæ, & tunc testimonium perhibuit.
Ergo tunc divinam essentiam vidit, & scientiā
beatā, seu visionē beatificā potuit habere. Quod
iam testatur mysterium transfigurationis, quod
fuit signum gloriæ Christi latentis in anima,
quam tunc in corpus resillire permittit, lucen-
tius docent SS. Patres.

Potest etiam suaderi conclusio triplici rati-
one. Prima quam insinuat D. Thomas hic quest.
9. art. 1. potest sic proponi. Decens est ad
mentum excellens, & per modum capitis re-
fluens, præhabeat in se formaliter perfectiōnem
quas alius communicat: Sed Christus ut homo
causat in nobis beatitudinem supernam, & con-
sistentem in visione clara Dei, per modum
capitis & instrumenti excellentiæ: Ergo oportet
ut in se scientiam beatā haberet.

C Secunda, quæ delumitur ex eodem S. Doctore
suprà quest. 7. art. 1. sic procedit. Quanto
quod receptivum est proximis causis in fluxu
tanto magis, & cum majori perfectione, illius
fluxum participat: Sed influxus gratiæ est à Deo,
cui maxime humanitas Christi per unionem hy-
postaticam conjungitur, cum ad idem esse per-
sonale cum ipso trahatur: Ergo perfectissima
gratiam participat: Sed gratia perfectissima est
gratia consummata per gloriam: Ergo anima
Christi habuit gratiam gloriæ consummatam, id
est cum beatifica visione consensuam.

Tertia ratio sumitur ex Durando in 3. dist. 11.
quest. 1. num. 3. ubi sic dicitur: Decens est
natura assumpta ad supremum esse, ad supre-
mam operationem sibi possibilem elevatam.
Sed natura humana Christi, per unionem hypo-
staticam ad esse supremum, tollitur ad esse su-
bi, assumpta est: Ergo deuit quod elevaretur
supremum operari tali natura possibile: Sed
beatitudo in clara Dei visione consistens, est
operatio suprema humanitati possibilis: Ergo
debuit humanitati Christi assumptæ ad supre-
mum esse concedi.

Dico secundò, Christum scientiam beatam
visionem beatificam, à primo instanti conce-
ptionis habuit. Ita D. Thomas infra quest. 34.
art. 4. ubi docet Christum in primo suæ con-
ceptionis instanti fuisse beatum & comprehen-
sorem, idque probat in argumento sed contra et illud
Plal. 64. Beatus quem eligit & assumptus, quod fuisse
dum glossam refertur ad humanam Christi naturam,
quæ assumpta est à Verbo Dei in unitatem personæ, id
in primo instanti conceptionis fuisse assumptam humanam na-
tura à Verbo Dei in unitatem naturæ: Ergo in primo
instanti suæ conceptionis Christus, secundum quod homo
fuit beatus, quod est esse comprehensorum.

Eandem veritatem suadere nititur Cano-
præ citatus, hoc discursu: Christus à primo in-
stanti conceptionis plenus fuit gratiæ & veritatis,
ut patet ex illo Joan. 1. Verbum caro factum est
& habitavit in nobis. Vidimus gloriam ejus quod
unigeniti à Patre, plenum gratiæ & veritatis.

plenum debet sumi in neutro genere, & referri ad Verbum incarnatum, non verò in masculino, & referri ad Joannem Baptistam, ut perperam exultavit Cajetanus, quem Cano ibidem fusè impugnat: Sed si Christus ab initio scientiā beatam, seu visionem beatificā, non esset potius nonfuit, seu visionem beatificā, nec gratiā, nec veritatis plenitudo: Ergo scientiā beatam, seu visionem beatificā, à primo instanti conceptionis habuit. Sequela minoris probatur. Cui deest suprema gratiā perfectio, & summa veritatis cognitio, nec gratiā, nec veritatis plenitudo dici potest; cum tantum à plenitudine, quantum à perfectione aliquis deficiat: Sed suprema gratiā perfectio est consummatio per gloriam, & summa veritatis cognitio in visione beatifica sita est: Ergo Christus sine illa, nec gratiā nec veritatis plenitudo existeret.

Nostram conclusionem probant etiam tres rationes pro præcedenti adductæ: Nam Christo adhuc viatori scientiā beatam competere ostendimus, quia est caput hominum & Angelorum, ac proinde oportuit ut haberet omnes perfectiones membrorum; quia fuit intime conjunctus causæ influenti gratiā; & quia decens fuit ut naturæ ad supremum esse assumptæ, suprema operatio concederetur: Sed Christus ut homo ab initio conceptionis fuit caput hominum & Angelorum, & ex tunc causæ influenti gratiā fuit intime conjunctus, illiusque humanitas ad supremum esse assumptæ & elevata: Ergo à primo conceptionis instanti, scientiā beatā, seu clarā Dei visionem, potius est: Unde Psalmo 21. Christus Patrem alloquens ait: *In te proiecisti sum ex utero, de ventre matris meæ Deus meus es tu.* Quæ verba glossans Eusebius lib. 2. de demonstr. Evang. sic Christum loquentem inducit: *De ventre matris meæ Deus meus es tu, cum enim adhuc intra cellam gestantem me in utero laterem te tamen Deum meum videbam.* Et Richardus Victorinus lib. 2. de Emanuele cap. 22. post multa de plenitudine suavitatis quæ in Christi anima à momento conceptionis abundavit, ut idcirco Christus puer dictus sit butyrum & mel comedisse, subdit: *Summa suavitatis butyrum, cujus participationem expectamus in nostra glorificatione, ipse accepit in ipso ingressu huius mortalitatis, nec nostro more ex parte, sed in omni plenitudine.*

Denique suaderi potest conclusio hac ratione: Naturæ assumptæ à Verbo debemus concedere quod majoris dignitatis & excellentiæ est, nisi muneris Redemptoris repugnet: Sed animam Christi fuisse à primo instanti beatam, majoris est dignitatis, quam beatitudine aliquando caruisse, & cum munere Redemptoris non pugnat; cum ad hoc munus salvandum in Christo, sufficit quod simul fuerit viator, ad quod sufficit quod habuerit corpus passibile, & reliquis gloriæ corporum dotibus destitutum; ut & pati promissus posset, & exemplo præluere ad sequenda vestigia ejus. Ergo asserendum est, Christum ut hominem fuisse perfectè beatum à primo conceptionis instanti.

§. II.

Objectiones solvuntur.

Contra præcedentes conclusiones in primis obijci possunt quædam Scripturæ testimonia, quibus significari videtur, Christum ante passionem & mortem suam non fuisse beatitudi-

ne donatum: Dicitur etiam Lucæ 24. *Nonne oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam?* Joan. 7. *Nondum Spiritus erat datus, quia Iesus nondum erat glorificatus.* Item Apocal. 5. dicitur, Christum, quia occisus est, accepisse gloriam & divinitatem. Denique ipse Christus Joan. 17. his verbis Patrem alloquitur: *Clarifica me Pater claritate quam habui, priusquam mundus esset apud te.* Ergo Christus dum esset viator & degens in terris, non habuit scientiā beatam, seu visionem beatificā, multo minus in primo instanti conceptionis.

Verum hæc facile diluuntur, dicendo his locis sermonem esse vel de gloria corporis, vel de exaltatione nominis Christi super omne nomen, vel de restitutione unionis hypostaticæ cum tota Christi humanitate, quæ in resurrectione facta est, ut alibi exposuimus; quare hæc & similia Scripturæ testimonia nihil nocent veritati propositæ, & præcedentibus conclusionibus declarata.

Secundo contra primam conclusionem obijci potest difficile argumentum, quod sub hac forma breviter proponitur. Summum gaudium non potest simul compati cum summa tristitia: Sed Christus tempore passionis habuit summam tristitiam, quam Matth. 26. his verbis declaravit: *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Ergo tunc non fuit in anima Christi gaudium beatificum, nec per consequens scientia seu visio beatifica, ad quam necessariò summum gaudium seu delectatio consequitur.

Responderi Cano loco supra citato, Christum mortis tempore, delectatione beatificā caruisse, & tunc retinuisse gaudium beatificum quod suapte naturā à visione beatifica prodire debebat, ut daret locum tristitiæ ad hominum redemptionem: sicut per totam vitam gloriam animæ quasi suppressit, & impedivit ne in corpus efflueret, ut daretur locus merito. Idem docent Valentia in præsent. disp. 1. quæst. 9. Salmeronius tomo 10. tract. 14. ad 4. & Maldonatus in cap. 26. Matthæi §. subtilis in scholiis.

Sed hæc solutio & doctrina displicet aliis Theologis, & merito: non enim subtrahenda est pro aliquo tempore ab anima & voluntate Christi aliqua perfectio beatitudinis quæ in omnibus beatatis reperitur: delectatio autem voluntatis pertinet ad perfectionem beatitudinis animæ: & quidam existimant esse à visione beatifica inseparabilem; quia fieri non potest ut voluntati repræsentetur summum bonum, nempe Deus clarè visus & non delectetur & quiescat in illo: quare si anima Christi pro aliquo tempore caruit huiusmodi delectatione & gaudio, sequitur etiam fuisse privatam pro eodem tempore visionem beatificā quod tamen non potest admitti. Unde S. Thomas infra qu. 46. art. 8. cum in prima objectione, ex contrarietate inter tristitiam & gaudium intulisset, non potuisse Christum tristiari secundum animam, eo quod frueretur delectatione beatificā; ut argumentum solveret, non negavit in Christo gaudium beatificum, sed illo admissio, solutione dedit quam infra subjiciemus.

Respondent secundo alij, quos sequitur Theophilus Raynaudus tomo de Christo lib. 4. sect. 2. cap. 4. quod licet naturaliter loquendo impossibile sit, summam lætitiā simul compati cum summa tristitia, tamen de potentia Dei absoluta possunt esse simul in eodem subiecto, etiam si contrarietatem habeant.

Eccc

Sed

16. Sed hæc etiam solutio (nisi magis explicetur, & aliunde iuvetur) non videtur legitima: Nam licet summa delectatio & summa tristitia, comparatione ejusdem objecti opponantur contrarie, tamen includunt, aut saltem inferunt contradictionem, quia tristitia importat actum per modum recessus & fugæ; delectatio autem dicit actum per modum accessus & prosecutionis: Sed contradictoria per nullam potentiam verificari possunt. Ergo nec summum gaudium & summa tristitia respectu ejusdem objecti simul existere.

17. Confirmatur: De potentia Dei absoluta fieri nequit, ut quis recedat à termino à quo, & simul quiescat in illo, eò quod recessus ab uno termino includat negationem quietis in eodem termino: Ergo similiter est impossibile quod voluntas per summam delectationem quiescat in aliquo objecto, & per summam tristitiam fugiat & recedat ab eo. His ergo solutionibus prætermisissis,

18. Ad objectionem respondeo cum S. Thoma loco citato in resp. ad 1. Majorem esse veram, si tristitia & delectatio sint de eodem objecto, & sub eadem ratione: si verò vel erga diversa objecta, vel erga idem secundum diversas rationes, gaudium & tristitia versentur, quamvis inter se opponantur, nec possint simul in gradibus intensis ex natura rei existere, de potentia tamen absoluta simul existere possunt: tristitia autem & gaudium quæ tempore passionis in anima Christi fuere, vel circa diversa objecta versabantur, vel circa idem sub diversa ratione consideratum; voluntas enim Christi etiam tunc summè gaudebat & delectabatur de visione beatifica, & summè dolebat & tristabatur de peccatis generis humani, pro quibus patiebatur. Item Christus tunc delectabatur de morte ut utili ad redemptionem hominum, & tristabatur de illa prout dissidentanea naturæ: unde potuit fieri, & de facto dispensatione divinâ factum fuit ut summa delectatio non excluderet summam tristitiam.

19. Dices cum Cano: Si hæc solutio valeret, sequeretur nullam tristitiam esse incompatibilem de potentia absoluta cum gaudio de eodem objecto: tristitia enim & gaudium semper objectum respiciunt sub diversa ratione formali; nam tristitia, utpote fuga, illud respicit sub ratione mali & nocivi; gaudium verò, cum per modum prosecutionis se habeat, illud sub ratione boni & convenientis attingit.

20. Sed negatur sequela, nam licet tristitia & gaudium, seu delectatio semper differant & disconveniant in ratione formali sub qua ut argumentum rectè demonstrat, non tamen semper disconveniunt in ratione formali quæ, sed quandoque disconveniunt, quandoque non, subindeque interdum simul stare possunt, de absoluta Dei potentia, ut in præsentī contingit; quia nimirum eadem mors materialiter, secundum diversam rationem formalem quæ fuit inspecta à Christo, ut jam declaravimus: interdum verò implicat ea simul reperiri, ut contingeret, si idem objectum materiale, secundum eandem rationem formalem quæ respicerent: v.g. quod mors Christi per respectum solum ad naturam, vel per respectum solum ad finem redemptionis, simul gaudium & tristitiam terminet, manifestam implicat contradictionem, cum tristitia (ut supra dicebamus) importet actum per modum recessus & fugæ, delectatio verò per modum accessus & prosecutionis se habeat.

A Objicies tertio contra secundam conclusionem: Christus sibi meruit scientiam seu visionem beatam: Ergo eam à primo suæ conceptionis instanti non habuit. Pater Consequentia, implicat quod præmium, præsertim ultimum, sit actum meritum, eo quod meritum se habeat ad præmium ut via ad terminum. Antecedens verò probatur. Perfectius est habere aliquid ex merito, quam sine merito; nam habere aliquid ex merito, est habere illud quodammodo per seipsum, habere autem sine merito, est illud habere ab alio. Nec cet. S. Thomas infra quæst. 19. art. 3. Sed Chri-
tribui debet id quod perfectius est: Ergo Christus scientiam seu visionem beatam sibi meruit.

B Respondeo negando Antecedens, nam videmus infra, cum agemus de merito Christi, ceter Christus gloriam sui corporis, & sui nominis exaltationem meruerit, non tamen gratiam & gloriam animæ, quam in primo suæ conceptionis momento à Deo recepit, quare hujusmodi dona non habuit tunc titulo meriti, seu meritis, sed per modum naturæ, & titulo filiationis naturalis, & veluti per naturalem resultantiam ex unione hypostatica, ad quam in eo minime ejus humanitas fuit elevata. Unde ad probationem in contrarium dicendum est, perfectius quidem esse per se loquendo habere aliquid ex merito, quam sine merito, per accidens tamen interdum melius esse aliquid sine merito habere, quam per meritum illud acquirere; quandoque licet habere illud ex merito, privat majori perfectione, qualis est habere illud per modum naturæ, & nunquam caruisse perfectione illa. Solutio est D. Thomæ infra qu. 19. art. 3. in corpore sic discuitur: Habere aliquod donum per se, est melius quam habere illud per alium, semper enim quod quæ est per se, potior est eâ quæ est per alium... Sed autem omnis perfectio & nobilitas Christi est attrahenda, consequens est quod ipse per meritum habeat illud quod alii per meritum habent, nisi sit qualis carentia magis dignitati Christi & perfectioni ipsius inducet, quam per meritum decreseat. Unde nec meritum, nec scientiam, nec beatitudinem animæ, nec meritum atque meruit; quia cum meritum non sit nisi illud quod nondum habetur, oporteret quod Christus quando istis caruisset, quibus carere magis diminueret dignitatem Christi, quam auget meritum.

§. III.

Corollarium notatu dignum.

E X dictis intelliges, Christum verè à Proprietate admirabilem dici, & à SS. Patribus rectè divinum enigma & paradoxum appellari: in quo enim tot cernuntur mirabilia, & quæ spectantibus videntur pugnantia, ut merito de illis dici possit, Non alibi miranda magis: in eo quippe, ostendimus, beatitudo & miseria, dolor, & gaudium, ac status viatoris & comprehensibilis mirabili quadam divinæ sapientie arte, secretata & sociata sunt, & ut Doctor mellifluus scribit, super missus est, eleganter expendit: in quo agnoscitur longitudo brevis, latitudo angusta, altitudo subdita, profunditas plana. Ibi agnoscitur lux lucens, Verbum infans, aqua sitiens, panis esurians. Videas si attendas, potentium regi, sapientiam infans, virtutem sustentari, Deum denique lætentem, & Angelos resipientem, vagientem, sed miserum complacentem. Videas si attendas, tristitiam latitanti, pacem, salutem parit, vitam morti, fortunam infelicitati. Sed quod non minus mirandum est, ipsa dei

utur infirmitatibus, pavor confortans, passio sal-
vans, mors vivificans, infirmitas roborans.

Similia habet Richardus à S. Laurentio lib. 4.
de laudibus Dei paræ, ubi mirabilem hanc re-
tum inter se pugnantium & diffidentium, in
Christo concordiam, rhythmicâ hac expressione
elegantè celebrat.

Mirarebis conversio,
Longitudo brevis efficitur,
Latitudo constricta cernitur,
Complanatur profunditas,
Altitudo demissa subditur,
Virtus tacet, potestas regitur,
Infirma mutat firmitas,
Languet salus, pavet fiducia,
Sordet nitore, plorat latitudo,
Tristatur consolatio,
Disciplinam subit prudentia,
Vilitati se subdit gloria,
Eger passu refectio,
Invenitur panis esuriens,
Aer fit sors indesciens,
Libertas iugo premittitur,
Esse subit nunquam incipiens,
Locus manet locari nesciens,
Evita mortem paritur,
Quis hoc vidit, quis istud didicit,
Quis hoc satis mirari sufficit,
Et quid est hoc miraculi?
Quid hoc? Ipse profectu deficit,
Imo suo defectu reficitur,
Deus defectum seculi.

ARTICULUS II.

*Utrum anima Christi per scientiam beatam
omnes creaturas possibiles in essentia
divina cognoscat?*

§. 1.

Præmittitur quod apud omnes est certum, & conclusio
negativa statuitur.

Utrum certum & indubitatum in Theologia cum
D. Thoma hic art. 1. supponimus, animam
Christi per scientiam beatam Deum non com-
prehendere, tum quia nullus intellectus crea-
tus, etiam de potentia absoluta, potest Deum
comprehendere, seu divinam essentiam tam per-
fectè cognoscere quantum cognoscibilis est, ut
in Tractatu de visione beata ostensum est. Tum
etiam quia in Concilio Basilienfi sess. 122. tan-
quam erronea in fide damnatur hæc propositio
Augustini de Roma Archiepiscopi Nazarenis;
Anima Christi videt Deum tam clarè & intense sicut
Deus videt seipsum. Et 2. part. directorij Inquisito-
rum qu. 1. inter errores Arnaldi de villa nova
Medici, damnatos per Inquisitores, secundo lo-
co ille refertur: Quam citò anima Christi fuit unita
divinitati, statim ipsa anima scivit omnia quæ Deus
scit. Est igitur error in fide, asserere animam
Christi per scientiam beatam Deum comprehen-
dere, seu cognoscere quantum cognoscibilis
est. Unde scitè Albertus magnus in 3. dist. 14.
art. 1. Solus Deus comprehendit se, si enim diceremus,
eum concludi comprehensione capacitatis animæ Chris-
ti, videtur mihi quod hoc redundaret in blasphemiam
Dei et Christi.

Tom. IV.

Hoc, ut dixi, certum & indubitatum est apud
omnes Theologos. Solum difficultatem ingerit
testimonium Iudori cap. 48. in Exodum sic di-
centis. *Sola sibi integrè nota est Trinitas, & humani-
tati suscepta.* Quæ verba non nisi de cognitione
comprehensiva intelligi possunt, cum integra
Trinitatis cognitio competens ipsi Trinitati,
vera sit Deitatis comprehensio.

Nec valet quod nonnulli Recentiores dicunt,
testimonium Iudori non fideliter referri à D.
Thoma hic art. 1. sed in Iudoro lib. 1. sententia-
rum cap. 3. sic haberi: *Sola Trinitas sibi integrè no-
ta est, & humanitas à Christo suscepta.* Non valet,
inquam, hæc evasio, nam licet verum sit quod in
Iudoro lib. 1. sententiarum cap. 3. qui ad mar-
ginem D. Thomæ non bene notatur, hæc verba
legantur; loco tamen à nobis citato, & ex capi-
te 42. in Exodum desumpto, habentur verba
quæ retulimus. Et ne quis dicat esse lapsum Ty-
pographi, notat Iudori Scholastes octo manu-
scriptos libros, tam Longobardicis quam nostris
characteribus scriptos, cum ista editione con-
cordare. Unde cum D. Thoma hic art. 1. ad 1.
dicendum est, Iudorum hoc dixisse, propter ex-
cellentissimam cognitionem convenientem a-
nimæ Christi Domini, quæ nulli alteri creaturæ
est communis, integræque appellatur, non quia
sit comprehensiva Dei, nec maxima inter possi-
biles de potentia Dei absoluta, sed quia est su-
prema inter possibiles de lege statuta: quemad-
modum supra disp. 13. art. 2. diximus, animam
Christi dici plenam gratiâ habituali, non quod
non sit possibilis major gratia de potentia abso-
luta, sed quia de lege ordinaria major & inten-
sior dari nequit. Dici etiam potest, Iudorum lo-
qui de homine assumpto, ratione divinitatis. Vel
id dixisse ex opinione apud aliquos tunc rece-
pra, quod per divinum intellectum cognoscere
animam Christi, ut rectè observavit P. Nicolai in
scholiis ad articulum 1. hujus questionis. His
præmissis, pro resolutione difficultatis propo-
nitur.

Dico, anima Christi per scientiam beatam non
cognoscit in divina essentia omnes creaturas
possibiles. Ita communiter Theologi tam dome-
stici quam extranei, contra Hugonem à S. Victo-
re, Alensem, Durandum, Scotum, & alios anti-
quos, asserentes animam Christi omnia possibi-
lia in verbo per scientiam beatam cognoscere.
In eo tamen discrepant, quod Hugo id concedit
animæ Christi, ratione scientiæ & intellectus
increatæ, quam ipsi à Deo communicatam esse
docet, ut disp. præcedenti art. 1. vidimus: alij
verò animam Christi per scientiam creatam om-
nia possibilia cognoscere asserunt.

Plures autem ad probandam nostram conclu-
sionem adducuntur à Recentioribus rationes,
quæ parùm urgent, & facile dilui possunt: unde
illis prætermisissis, suadetur conclusio ratione D.
Thomæ hic art. 2. ad hanc formam redacta.
Cognitio omnium possibilibum in divina essen-
tia cognita, est divina essentia comprehensior:
Sed implicat intellectum creatum, & conse-
quenter intellectum animæ Christi, Dei essen-
tiam comprehendere: Ergo & omnia possibilia
in eo cognoscere. Minor pater ex suprà dictis,
& à D. Thoma hic art. 1. demonstratur.

Major autem in qua est difficultas, sic ostendi-
tur. Eo modo unum in alio cognoscitur, quo in
illo continetur: Sed creaturæ continentur in Deo
ut effectus in causa: Ergo in illo cognoscuntur si-

Ecce 2

cut